

Секція: Фінанси, гроші та кредит

ДІДЕНКО С. В.

старший викладач кафедри банківської справи

Черкаського інституту банківської справи

Університет банківської справи

Національного банку України (м. Київ)

м. Черкаси

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ ІНФЛЯЦІЙНОГО ТАРГЕТУВАННЯ

В сучасних умовах забезпечення ефективного функціонування ринкової економіки, монетарна політика центрального банку є одним із найважливіших важелів впливу держави на рух економічних процесів та тенденцій їх розвитку. Ефективність центрального банку, як провідника монетарної політики, в вирішальному значенні залежить від обраної монетарної стратегії, структурно збалансованої системи інструментів грошово-кредитної політики, можливості прогнозування та ефективного впливу на трансмісійний механізм у відповідності до заздалегідь визначених цілей. Формування та реалізація грошово-кредитної політики в умовах обраної Національним банком України монетарної стратегії інфляційного таргетування, задекларованої в основних засадах грошово-кредитної політики на 2015 рік [1], залежить він належного розвитку економіки, та забезпечення в ній відповідних функціональних інституційних складових, що є необхідними для розвитку економічних процесів в руслі ринкових відносин. Обраний державою напрям розбудови монетарного устрою актуалізує фокусування наукового пошуку на проблематиці шляхів формування інституційної архітекτονіки монетарної

стратегії інфляційного таргетування, та забезпечення дотримання відповідних цільових орієнтирів в умовах викликів, що обумовлені трансформаційними процесами вітчизняної економіки.

Сучасна економічна наука та практичні аспекти державного управління в сфері монетарної політики опираються на раціональний синтез теоретичних концепцій кейнсіанської та монетарної моделі грошово-кредитного регулювання в умовах стратегічного та тактичного вимірів її реалізації. Такий підхід поєднує в собі гармонійне поєднання фіскальної та грошово-кредитної політики, що відображається в низці наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених [2, с. 17]. Відповідний теоретичний базис обумовив принципи законодавчих норм основного закону, що спрямовані на забезпечення реалізації конституційної норми в частині основних функцій Національного банку – забезпечення стабільності національної грошової одиниці. Забезпечення стабільності грошової одиниці законодавчо обумовлено діяльністю в межах забезпечення цінової стабільності, зокрема, стаття 6 закону наголошує на пріоритеті тріади цільових орієнтирів: забезпечення цінової стабільності, забезпечення стабільності банків в межах, що не суперечать ціновій стабільності, а також, координація діяльності з урядом із метою забезпечення позитивної динаміки економічного зростання, але в межах цінової стабільності [3]. Отже, законодавчо регламентовано класичний механізм виконання завдань щодо реалізації основної функції, та передбачає проведення докорінних змін в банківській системі: вибір монетарної стратегії на умовах чітких критеріїв виміру, реформування банківської системи (відмова від підходів «капіталізації доходів та соціалізації витрат») в основі запровадження пруденційного нагляду, формування інституційного середовища ринку з метою адекватної дії монетарних інструментів та забезпечення ефективного трансмісійного механізму.

Враховуючи вектор монетарної стратегії, на нашу думку, назріла потреба аналізу проблем стратегії інфляційного таргетування та виконання завдань щодо подальшої реалізації:

- виконання основних засад монетарної політики, що базується на дотриманні відповідних цільових орієнтирів монетарної стратегії, прозорості, відповідальності та незалежності в реалізації макропруденційної політики.

Наріжним каменем проблематики забезпечення незалежності в діяльності НБУ є операційна незалежність, що охоплює важливий аспект монетарного устрою – адекватні методи прогнозування, формування аналітичної бази статистичних даних та накопичення досвіду.

Філософія інфляційного таргетування полягає в доступу до інформації з метою впливу на раціональні очікування суб'єктів ринку. Негативні очікування обумовлені інформаційною невизначеністю, як в контексті аналітичних даних щодо ринкової кон'юнктури, так і щодо прозорості та прогнозованості монетарної влади. Виважена послідовна монетарна політика, що направлена на забезпечення позитивної динаміки економічного зростання, дає можливість не лише виконувати законодавчі вимоги в контексті основних функцій, а й дозволить налагодити діалог з акціонерами (в т.ч. іноземними), з інвесторами, з суб'єктами господарювання та населенням;

- доцільним є розгляд та використання світового досвіду з ліквідації наслідків світової глобальної кризи для банківської системи країни та руйнівного впливу абсолютних ризиків форс-мажорного характеру. Серед таких заходів регулятора, з метою запобігання системних ризиків, слід посилити роль рефінансування в основі фінансової підтримки банків в межах санаційних програм, фінансові негаразди котрих обумовлені деструктивним впливом економічних обставин під впливом військових дій, робота з іноземними акціонерами та кредиторами тощо.

Забезпечити посилення контролюючих функцій кредитних бюро в аспекті цільового використання стабілізаційних кредитів;

– посилити умови зростання інвестиційної привабливості країни.

Україна досягла стелі економічних можливостей економіки, що призводить до розширення передумов інфляційного зростання та обумовлює координацію зусиль на пріоритетах реалізації інвестиційних програм, оскільки знос основних фондів станом на 2013 рік складає 77,3%, (таблиця 1).

Таблиця 1

Вартість основних засобів в Україні

Роки	У фактичних цінах на кінець року, млн. грн.		Ступінь зносу, у %
	Первісна (переоцінена) вартість	Залишкова вартість	
2009	3903714	1597416	60,0
2010	6648861	1731296	74,9
2011	7396952	1780059	75,9
2012	9148017	2135987	76,7
2013	10401324	2356962	77,3

Джерело. Складено автором на основі [4].

Відповідно, інвестиційне кредитування в застарілі фонди є джерелом інфляційних тенденцій. В світлі цих проблем, ринок споживчого кредитування є більш пріоритетним, на нашу думку, оскільки обумовлює ефекти «примусового розміщення» коштів фізичних осіб в банківський сектор, враховуючи недовіру до банків та ефекти раціональних очікувань;

– здійснювати подальше удосконалення пруденційного банківського нагляду, що забезпечить посилення ефективності інструментів рефінансування та їх впливу на реалізацію основної функції. Удосконалення системи рефінансування банків слід розглянути в двох аспектах: як інструментів монетарної політики, та функцій «кредитора останньої інстанції». Відповідний напрямок передбачає розробку та впровадження заходів щодо удосконалення ринкової інфраструктури в

основі інституційного забезпечення, забезпечення прозорого та виваженого механізму рефінансування фінансово стабільних банків, що обумовить відповідні ефекти: мінімізацію зловживань на ринку, зростання стабільності банків, удосконалить конкурентне середовище на банківському сегменті економіки, та забезпечить реалізацію проектів в аспекті координації монетарної та фіскально-бюджетної політики уряду України;

– подолання сфери тіньових економічних відносин. Це обумовить ефективність процентних монетарних інструментів та монетарну трансмісію (враховуючи частку кредитування в межах 15% інвестиційних фондів, що беруть участь в відтворювальних процесах економіки), поліпшення ринкової кон'юнктури, оздоровлення конкуренції та передумов економічного зростання;

– лібералізація валютного ринку та полегшення доступу банків до інструментів хеджування валютних ризиків. Розбудова ринку строкових інструментів, окрім безпосередньої функції – хеджування, розширяє можливості суб'єктів ринку доступу до інформації, що обумовлює не лише оптимізацію управління фінансовими ризиками, а й сприяє застосуванню більш адекватних методів оцінки ризиків.

Отже, в світлі вищевикладеного, можна зробити висновки. Ключові напрямки діяльності щодо впровадження політики інфляційного таргетування є: розбудова ліквідного та прозорого міжбанківського ринку кредитування; проведення структурних реформ; вдосконалення механізму монетарної трансмісії, що полягає в розвитку внутрішніх фінансових ринків та дає змогу НБУ за допомогою своїх інструментів ефективно впливати на економічні показники; розширення діяльності та функцій НБУ в контексті посилення незалежності.

Література:

1. Основні засади грошово-кредитної політики на 2015 рік. – [Електронний ресурс]//Офіційний сайт НБУ. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
2. Розвиток банківської системи України : монографія / кол. авторів; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. Р. А. Слав'юка. – К.: УБС НБУ, 2010. – 462с.
3. Про Національний банк України: Закон України станом на 17.12. 2014 р. - [Електронний ресурс]//Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
4. Вартість основних засобів станом на 2013 рік. - [Електронний ресурс]//Офіційний сайт Державної Служби Статистики України. - Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/ibd/voz/voz_u/voz06_u.htm